

майна або інсценування його крадіжки чи безповоротної втрати, у зв'язку з якими, відповідно до договору добровільного страхування майна, страховик зобов'язаний здійснити страхову виплату. Більше того, страхувальники видають випадки пошкодження або безповоротної втрати майна за нещасний випадок з метою унеможливлення страховою компанією відшкодування відповідних коштів в регресному порядку.

Отже, враховуючи вищезазначене, можна виділити наступні ознаки способу вчинення шахрайства у сфері страхування майна:

1. Загальними способами вчинення шахрайства у сфері страхування майна є обман та зловживання довірою;

2. Основні способи вчинення шахрайства, передбачені КК України, набувають особливого змістовного наповнення в контексті вчинення шахрайства у сфері страхування майна;

3. Спосіб вчинення шахрайства у сфері страхування майна залежить від суб'єкта його вчинення;

4. Спеціальним способом вчинення шахрайства у сфері страхування майна є штучне створення страхового випадку;

5. Комплекс дій, які формують спосіб вчинення шахрайства у сфері страхування майна, направлені на конкретне майно, яке є застрахованим, відповідно до договору страхування з метою отримання страхового відшкодування незаконним шляхом;

6. У випадку, коли суб'єктом вчинення шахрайства є страховик, поширеними способами вчинення даного злочину є використання підrobних бланків та печаток, оформлення страхового полісу заднім числом.

Список бібліографічних посилань: 1. Панов Н. И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. Харьков: Вища школа, 1982. 160 с. 2. Мусієнко О. Л. Теоретичні засади розслідування шахрайства в сучасних умовах: монографія / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2009. 168 с.

Одержано 13.10.2017

УДК 343.98

Ярослав Миколайович КАРАЧЕВЦЕВ,
помічник адвоката, м. Харків

ДЕЯКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ НА ПІДСТАВІ УЗАГАЛЬНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Однією із вагомих причин низької зацікавленості судових експертів у своїй роботі є не достатня стимулююча функція заробітної платні. Україна заявляє про свою інтеграцію до Європи, а в той же час заробітна плата експертів не відповідає європейському рівню. Так, мінімальна заробітна плата експерта у Великобританії у 20 разів вища, ніж в Україні.

Одним із виходів із складного становища, пов'язаного з матеріальним забезпеченням судових експертів можуть стати зміни до порядку преміювання судових експертів. Так, можна запропонувати, щоб експерти, які беруть участь у дослідженні, отримували фіксований відсоток (наприклад, 0,1 %) від вартості оцінюваного майна, немайнової шкоди, з віднесенням цих витрат до судового збору.

Враховуючи те, що судові експертизи мають виконуватися на високому науковому рівні, наукове забезпечення судово-експертної діяльності повинно бути таким чином, щоб співвідношення наукових співробітників до кількості судових експертів знаходилося у межах 50 % : 50 % – такої пропорції дотримуються провідні Європейські судово-експертні установи.

Суттєвою проблемою судово-експертної роботи є значне навантаження на експертів, що призводить до зниження рівня якості виконуваних експертиз, а також призводить до

професійного вигоряння експертів. Таку проблему необхідно вирішувати шляхом збільшення штату працівників судово-експертних установ, виходячи із пропорції кількості призначених експертиз та експерто-годин, необхідних для проведення експертизи. Але це потребує проведення обґрунтованого та об'єктивного наукового дослідження щодо нормування праці експертів, так як це питання на даний час не розв'язане.

Потребує вирішення проблема покращення фінансування інформаційного забезпечення для отримання доступу до електронних баз даних бібліотек для збільшення кількості нових надходжень наукових видань, як у друкованій формі, так і в електронному варіанті. Нагальною є потреба у покращенні матеріально-технічного забезпечення (придбання та акредитація необхідних приборів). Усі ці питання залежать від фінансового стану нашої держави, і постійно вирішуються за остатковим принципом, що негативно впливає на наукове забезпечення проведення експертиз, на якість проведених досліджень, обмежує коло можливих досліджень.

З цим пов'язана велика кількість відмов у проведенні експертиз, що обмежує право на справедливий і об'єктивний розгляд справи у суді. На нашу думку для вирішення цього питання необхідно створити незалежний центр, який би враховував причини, з яких не було проведено експертизу, і надавав би рекомендації щодо усунення таких причин та аналізував би причини порушення розумних строків проведення експертизи та надавав би рекомендації по їх усуненню.

Одним із дієвих міжнародних механізмів забезпечення якості проведення судових експертиз є міжлабораторне (зовнішнє) оцінювання результатів експертизи, зовнішнє рецензування експертних висновків та акредитація лабораторій, а для цього необхідна уніфікація методик проведення судово-експертних досліджень. З цією метою Європейська спільнота тісно співпрацює в рамках ENFSI (Європейського співтовариства судово-експертних наукових установ), яка готує узагальнення судово-експертної практики та готує найкращі практичні керівництва (далі скорочено – НПК), та готує рекомендації. На даний час англійською мовою опубліковано 10 НПК та 14 Рекомендацій, серед яких: НПК з судово-експертного дослідження цифрових технологій, НПК з судової експертизи почерку, НПК з хіміографічних методів з аналізу залишків від пострілу з вогнепальної зброї, НПК з реконструкції дорожньо-транспортних пригод, НПК з мікроскопічного обстеження і порівняння волосся людини і тварин, НПК з для експертизи відбитків пальців, НПК з розпізнавання і порівняння зразків ДНК, НПК із застосування молекулярних методів для судової експертизи біологічних слідів, які не належать людині, НПК з для судового-експертного відновлення, ідентифікації та аналізу слідів вибухових речовин, НПК з судової експертизи місць пожежі. Переклад цих керівництв на українську мову та їх адаптація до нашого законодавства була б великим підспірям до інтеграції в ЄС [1].

Також варто назвати деякі рекомендації ENFSI [2]: Методологічні рекомендації в області практичного судово-експертного напівавтоматичного і автоматичного розпізнавання голосу, Керівництво ENFSI зі складання судово-експертних висновків, Рекомендовані мінімальні критерії для перевірки різних аспектів процесу профілювання ДНК, Керівні принципи використання довідкових матеріалів в судово-експертному аналізі наркотичних засобів, Мінімальні вимоги до звітності для аналізу контрольованих наркотичних засобів, Рекомендації щодо запобігання забруднення ДНК матеріалом, Найкращі практичні керівні принципи для ENF аналізу для аутентифікації цифрових доказів, Керівництво по представницької вибірці ліків, Схема освіти і підготовки судово-експертних практиків, Керівні принципи відбору проб незаконних наркотичних речовин для якісного аналізу, ENFSI DWG калькулятор для якісного відбору вилучених наркотичних засобів, Керівні принципи для відбору проб незаконних наркотичних речовин для кількісного аналізу, Калькулятор для відбору проб незаконних наркотичних речовин для кількісного аналізу, Керівництво з проведення тестів на визначення рівня професіоналізму і спільних вправ в ENFSI

Доволі інформативним було б вивчення доповіді національної дослідної ради США «Посилення судово-експертної науки у Сполучених Штатах» та їх адаптація до законодавства (тези доповіді наведено у Додатку № 1) [3].

Посилення судово-експертної науки у Сполучених Штатах

1. Створити незалежну федеральну організацію під назвою Національний інститут криміналістики (NIFS)
2. Розробити стандартну термінологію, яка буде використовуватися для звітування та надання свідчень про результати судових експертиз та створення лабораторних звітів з мінімальною визначеною інформацією
3. Дослідити (і опублікувати в авторитетних наукових журналах) обґрунтованість судово-експертних методик, кількісне визначення меж достовірності при зміні судово-експертних доказових умов, розробити критерії встановлення невизначеності у висновках судово-експертних досліджень аналізів та автоматизувати методи
4. Вивести державні судово-експертні лабораторії з-під контролю правоохоронних органів чи адміністративного контролю прокурора.
5. Дослідити можливу упередженість спостерігачів та помилок в криміналістичних оглядах та розробити стандартні операційні процедури, щоб мінімізувати потенційні упередження та помилки.
6. Співпрацювати з Національним інститутом стандартів та технологій (NIST) та партнерами з розробки спорядження та приладів для покращення результатів вимірювань, валідації, надійності, обміну інформацією та перевірки кваліфікації в галузі судово-експертної діяльності та створення протоколів для судових експертиз, методик та практичних посібників.
7. Зробити обов'язковою акредитацію для всіх лабораторій та об'єктів (державних або приватних) та обов'язкову індивідуальну сертифікацію судово-експертних спеціалістів.
8. Визначити процедури забезпечення якості та процедури контролю якості, щоб забезпечити точність криміналістичного аналізу та роботу судових практиків.
9. Встановити національний етичний кодекс для всіх криміналістичних дисциплін, які можуть бути застосовані шляхом сертифікації.
10. Покращити програми навчальних програм ВНЗ з привабливими стипендіями та стипендіальними пропозиціями, а також створити програми юридичного навчання для юристів, практиків та суддів.
11. Поліпшити дослідження причин смерті шляхом створення загальнонаціональної системи медичної експертизи з усіма медикаментозними аутопсіями, що проводяться або контролюються судово-експертним патологоанатомом, сертифікованим з широкого кола дисциплін.
12. Працювати для досягнення загальної сумісності даних відбитків пальців від Автоматизованих систем ідентифікації відбитків пальців (AFIS) та працювати над підвищенням точності використовуваних комп'ютерних алгоритмів
13. Координувати зусилля місцевих судово-експертних установ, пов'язані з безпекою батьківщини, з Центрами контролю та профілактики захворювань та ФБР шляхом планування та проведення вправ для взаємної підготовки.

Список бібліографічних посилань: 1. Best Practice Manuals // ENFSI: офіц. сайт. URL: <http://enfsi.eu/documents/best-practice-manuals/> (дата звернення: 01.10.2010). 2. Forensic Guidelines // ENFSI: офіц. сайт. URL: <http://enfsi.eu/documents/forensic-guidelines/> (дата звернення: 01.10.2010). 3. Butler J. M. U.S. initiatives to strengthen forensic science & international standards in forensic DNA. *Forensic Science International: Genetics*. 2015. Vol. 18. P. 4–20. DOI: 10.1016/j.fsigen.2015.06.008.

Одержано 04.10.2017